

İsa Muğanna

"Söz yarası"

Povet

Tanınmış Azərbaycan nasiri, ustad sənətkar, xalq yazıçısı İsa Muğannanın sonuncu bədii nəsr nümunəsini - povestini təqdim edirik...

Kitab YYSQ tərəfindən e-nəşrə hazırlanıb.

2012

www.kitabxana.net

Milli Virtual Kitabxananın təqdimatında

www.kitabxana.net

Milli Virtual Kitabxananın təqdimatında

Bu elektron nəşr <http://www.kitabxana.net> - Milli Virtual Kitabxananın "Çağdaş Azərbaycan romanı" Kulturoloji-bədii Layihəsi çərçivəsində nəşrə hazırlanıb və yayılır.

Elektron Kitab N 04

Kulturoloji layihənin bu hissəsini maliyyələşdirən qurum:

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi - <http://www.azyb.net>

İsa Muğanna

"Söz yarası"

Povet

Tanınmış Azərbaycan nasiri, ustad sənətkar, xalq yazıçısı İsa Muğannanın sonuncu bədii nəsr nümunəsini - povestini təqdim edirik...

Kitab YYSQ tərəfindən e-nəşrə hazırlanıb.

YYSQ - Milli Virtual Kitabxananın e-nəşri N 04 (110 - 2012)

Virtual redaktoru və e-nəşrə hazırlayanı: Aydın Xan (Əbilov), yazar-kulturoloq

İSA MUĞANNA

SEÇİLMİŞ
ƏSƏRLƏRİ

İsa MUĞANNA

SÖZ YARASI

Həzrət Əli ilə Məhəmməd peyğəmbər dünyalarını dəyişəndən sonra peyğəmbərlərin varisi Fatimə Məkkənin düşməni Müaviyənin təzyiqi altında qalmışdı. Peyğəmbərin əmisi, Təbriz hökmdarı Həzrət Abbas ordusunu Məkkəyə çəkib Müaviyənin başını kəsdikdən sonra Xəlifə Ömər ilə məsləhətləşib, peyğəmbərin BağOdMən (Həqiqətimin Bağ) adlandırdığı Fatiməni Sarı təyin etmişdi. Həmin bu vaxtlar ordu içində fatiməyi aşiq Fatiməyə həsr olunmuş “Sarı gəlin” mahnısını yaratmışdı. Təbrizdə yaşayan ermənilər mahnının adını dəyişdirib öz dillərində “Sarı gəlin” adı ilə oxuyurdular və mahnını özlərininki sayırdılar.

– 1 –

Bu hadisə o qədər qeyri - adidir ki, hərdən, beynimin dumanlı vaxtlarında hər şeyi həyatda yox, rəyada gördüyümü zənn edirəm və məhz qeyri - adi olduğuna görə yazmaq həvəsini boğa bilmirəm... Qədim bir məsəl var: yazıya pozu yoxdur. Bu, yəqin ki, müqəddəs yazılara aiddir. Mənim, nəhayət, qələmə almağa qərar verdiyim yazımda müqəddəsliyə aid bir şey varmı? Bilmirəm. Müqəddəs, ya qeyri - müqəddəs, necə olur-olsun, hər halda, pozmaq istəmirəm. Fikirləşirəm, rəyada baş vermiş hadisədirsə və mən hərdən bunu doğru hadisə sayıramsa, yazmaq həvəsini boğmaq hardan gəlir? Niyə yazmayım? Dünyada heç kəsin baş açmadığı min-milyon hadisə olub, bu da olsun onlardan biri. Harda görünüb ki, insan yuxuda yatdığı halda mahnı oxusun və bu mahnını başqaları - oyaq adamlar da eşitsinlər. Bu, heç vaxt görünməmiş, olmamış kimi, hətta fantastika kimi görünür. Jul Verni yada salın. Yazdığı fantastik romanlardan reallığa çevrilənləri azdırmı? Yaxud Eynşteyni xatırlayın. İlk nəzərdə fantastikaya bənzəyən ideyaların reallığı məlum deyilmi? Mənim bu yazıdakı qəhrəmanım - on dörd yaşlı Tahirə yuxuda mahnı oxuyub, bunu Tahirənin atası ilə anasından başqa, Azərbaycanın “İctimai televiziya” kanalında işləyən adamlar da bilirlər. Rəyamdamı olub bu hadisə, reallıqdamı, biləcəksiniz. Qıssası, bütün mülahizələri atıb, yazımı təqdim edirəm. Oxuyun, görün ağıl kəsən hadisədir, ya yox. Fikirləşin, görün başlanğıcda Məhəmməd peyğəmbərin varisi haqqında qeyd etdiyim sarılıq əhvalatının yuxuda oxunan mahnı ilə əlaqəsindən nə kimi fikir doğur? Fatimənin - BağOdMənin sarılığı da rəyada görülüb, yoxsa tariximizin indiyə qədər heç kəsə məlum olmayan ciddi bir hadisəsini qələmə almışam? Xülasə, keçirəm mətləbə.

– 2 –

M oskvada, Qızıl meydanın şimalındakı binalardan birinin üçüncü mərtəbəsindəki bir mənzildə anası Mahirə ilə qızı Tahirə Azərbaycan dilində danışdılar.

Anası tez-tez soruşurdu:

– Ay bala, papan niyə belə gec gəldi?

Balası deyirdi:

– Bakı - Moskva reysinin vaxtından bir saatdan çox keçib. İndi gələr papa.

Anası intizardan bezikib bir az artıq sözlər danışdı:

– Papanın vəzifəsi nədi? Diaspor sədrinin Azərbaycan dili və mədəniyyəti üzrə müavini. Yazı - pozu işləri çoxdu. Səhərdən iki dəfə zəng vurublar. Deyirəm, birdən sədrin aralarında inciklik - zad olar.

Qız deyirdi:

– Sədr bilmirmi papam necə ciddi adamdı. Təcili işi olsaydı gedərdimi Bakıya?

Bu söhbət vaxtı qapının zəngi çalındı. Tahirə sevincək:

– Gəldi! - deyib dəhlizə yüyürdü və atası Mahirlə qayıtdı.

Mahirin göz qapaqları şişmişdi. İri, mavi, dərin gözləri uzun, sarı kirpikləri arxasında ağır - ağır sağa - sola gəlib - getdikcə, elə bil, tək mənzildə yox, lap uzaqlarda nə işə axtarırdı. Arvadının və qızının sapsarı, uzun saçları kimi sarı, uzun saçları şlyapanın altından çiyinlərinə tökülmüşdü. Şlyapasını, paltosunu asılıqandan asanda pencəyinin biləkləri dartıldı, dolu, yoğun, dümağ biləkləri göründü.

Tahirəyə tərəf çevriləndə atasının sifəti kimi dolu sifətində qızının gözlərinin də şişdiyini görüb təəccübləndi:

– Gözlərinə nə olub?

Tahirə:

– Səhərə qədər sənin romanını oxumuşam, - dedi. - Maraqlı yazmısan.

Mahir el arasında “cırımağız” deyilən uzun, enli dodaqlarını gərib gülümsündü.

– Hə?.. Ən çox harası xoşuna gəldi?

Tahirə fikirləşmədən:

– Daşaltı əhvalatını əzbər bilirəm, - dedi.

– Oho! Afərin, gözümün işığı! - deyə, Mahir qızını öpdü: - Danışa bilərsənmi? Mən çox yorulmuşam. Özüm də elə sən tək yuxusuzam. Uzanım divanda, sən də danış.

Mahirənin eynilə ərinin gözləri kimi mavi, dərin gözləri əri ilə qızının arasında dolanırdı. Soruşdu ki:

– Yemək istəmirsənmi?

Mahir başını buladı.

– Təyyarədə yaxşıca yedirdilər - dedi və ayaqqabılarını çıxarıb, yataq otağına keçdi, divanda uzandı.

– Off! Lap kürəyim qovuşub. Televiziyada inqilab eləmişəm. Təklif elədim ki, builki noviy qodda dəyişiklik olsun respublikanın iyirmi illiyi münasibətilə. Bülbül məktəbinin uşaqlarını yığıb Azərbaycan tarixindən ən qədim, ən maraqlı mahnılar öyrətməliyik. Sədr dərhal maraqlandı. Dedi, maraqlı yenilik olar. Bu şərtən özün də üç - dörd gün qal Bakıda, Şaxta baba ol, başqa Şaxta babaları da öyrət. İki gecə yuxusuz qaldım. Şaxta babalara, uşaqlara dərs dedim. Hər il bayramı belə keçirsək, üstəlik, Novruz bayramını da belə keçirsək, tədqiq olunmamış qədim tariximizi xeyli açarıq.

Tahirə:

– Çox maraqlı təklif eləmişən. Gözlərin süzülür. Yat, - dedi.

– Yox, yox. Sən o əzbərlədiyən yeri de, gözümün işığı, görüm necə yazmışam. Finaldı axı, məsuliyyətli yerdə.

Tahirə düşünmədən danışmağa başladı.

Mahir birdən ufultu ilə gərnəşib sinəsinin düymələrini açdı. Sol döşündə köhnə, çökək yara yeri göründü.

Tahirə o yara yerinə baxa-baxa danışdı.

“...Ermənilər Şuşanı topa basanda dərhal Kalaşnikovu götürüb Daşaltına yüyürdüm. Ardımca çoxlu adam - cavan, qoca gəlirdi. Özümü hündür bir qayanın dalına verib, erməni toplarının səngərləndiyi yeri binoklla müəyyənləşdirib, dərhal da avtomatı işə saldım. Ətrafımdakı kalaşnikovlar da şaqqıldaşib qayalığa gurultu saldı. Mən tez - tez binoklla baxıb, o qədər də uzaq olmayan səngərdə, topların ara - bərəsində o yan - bu yana yüyürüşən adamları nişan alırdım. Arada əlimi tətikdən çəkəndə arxamda hənir duydum. Baxanda Mahirəni gördüm. Patron gətirmişdi. Sevindiyimdən qucaqladım Mahirəni. Lenti alıb avtomata saldım. Mahirə Kalaşnikovu qayanın dikdirinə qaldırdı. Qışqırdım ki:

– Neynirsən? Güllə dəyər!

Elə bu an özüm arxaya aşdım, istər-istəməz sinəmi qucaqladım. Güllə sol döşümdən, düz ürəyimin yanından keçmişdi.

Mahirə qışqıraraq özünü üstümə saldı, koftasını soyunub alt köynəyini çıxartdı, cəld hərəkətlərlə cırıb bir qismini sinəmə, qan axan yerə basdı, qalanını belimə sıxıb yaramı sarıdı. Mən Mahirənin əllərinə yox, üzünə baxırdım, daha doğrusu, sel kimi axıtdığı göz yaşlarına baxırdım. Hiss edirdim ki, yenidən vurulmuşam...”

Tahirə susub narahatlıqla atasının üzünə baxırdı.

Mahirin sol əli döşünün üstünə, çökək yerə qalxdı. Çoxdan sağalmış yarasının ağrısını duymuş kimi, gözlərini yumdu. Bu an telefon səsləndi. Mahir telefonu cibindən çıxarıb qulağına apardı.

– Bəli. Eşidirəm, - dedi.

Telefonda Azərbaycan diaspor sədrinin qalın səsi eşidildi:

– Mahir! Mahir! Bilirəm Bakıdan təzə qayıtmısan, yorğunsan. Amma mənə bağışla. Sən təcili diasporaya gəlməlisən. Qızını da gətirməlisən. Konservatoriyada dedim “bizə yaxşı “Sarı gəlin” oxuyan lazımdı”. Dedilər: “Tahirə Cəlalovadan başqa “Sarı gəlin” oxuyanımız yoxdu.” Məsələ burasındadır ki, erməni diasporası üç gün

qabaqdan Noviy qod gecəsi hazırlayıb. Londondan, Parisdən, Berlindən muzıqantlar çağırıblar. Bizə də dəvətnamə göndəriblər, konsert proqramında birinci “Sarı gəlin”i yazıblar, Xaçaturyanın əsərləri bilirsən, bizim bəstəkarların kopyasıdı. Aramyan adında məşhur müğənnilərini çağırıblar Yerevandan. Konsertin əsas hissəsini ona tapşırıblar. Yaxşı səsi var Aramyanın. “Sarı gəlin”i də çox yaxşı oxuyur. Onun qabağına adam çıxartmalıyıq, sübut eləsin ki, “Sarı gəlin” armyanskaya narodnaya pesnya deyil, Azərbaycan mahnısıdı. Tahirə balam bacarar bunu.

Mahir:

– Gətirərəm, gətirərəm, arxayın ol, - dedi. - Amma Tahirəni orda çox saxlamaq olmaz. Sabah Bakıya aparmalıyam onu. Mənim Qar qızım olmalıdı, atasına kömək etməliidi. Söz vermişəm.

Sədrin hələ sözü vardı. Dedi:

– Xaricdən muzıqantları boş-boşuna çağırmaıblar. Dəvətnamələrin bir qismini bizim universitet tələbələrinə paylatdırdım, tapşırıdım ki, xarici muzıqantların yanlarında otursunlar, Tahirə oxuyanda hər şeyi başa salsınlar xaricilərə.

Mahir bir az duruxub soruşdu:

– Məni bir məsələ düşündürür. Ermənilər imkan verərlərmi Tahirəyə?

Sədr dedi:

– Xaricilərin yanında heç bir qələt eləyəmməzlər.

Mahirə qapının arasında - kandarda dayanıb qulaq asırdı, Mahir telefonu cibinə qoyanda dilləndi:

– A kişi, bəs Bakıda söz vermişən ki, Şaxta baba olacaqsan, uşaqlardan dərs soruşacaqsan?!

Mahir dedi:

– Ermənilər üç gün qabaqdan keçirirlər konserti, xaricilərə görə. Təzə ilə dörd gün var. Bakıda da çatdırırıq. - Tahirəyə baxdı. - Yuxusuz qalmısan. Oxuya biləcəksənmi, gözümün işığı?

Tahirə:

– Lap bir həftə yuxusuz qalsam da, oxuyaram. “Sarı gəlin”in bizimki olduğunu bil - bilə dözərəmmi oxumasam, ay papa?!

Mahir pəncərədən Kreml saatına baxdı.

– Paho! Səkkizə az qalıb. Əyin-başını düzəlt, gedək, qızım.

– Gedək, gedək, - deyə Tahirə cəld yönəlib şifonerin qapısını açdı. Qapının arxasında paltarını dəyişib, əyində qırmızı xara donla və qara qısa şuba ilə çıxdı.

– 3 –

B inadan bir az aralananda bir dəstə diaspor işçisi Mahirgili aralığa aldı. Bir-birinin sözünü kəsə - kəsə danışmağa başladılar:

– Yükün ağırlığı sənə bu gözəl qızının üstünə düşür. Konsertin aparıcısı hələ birinci nömrəni elan etməmiş Tahirə səhnədə ayrıca mikrofonun qabağında olmalıdı. Erməni müğənnisi “Sarı gəlin” oxumağa başlayanda Tahirə də başlamalıdı. Yoldaşlardan bir dəstə əlli - ayaqlı adam seçmişik, burdadılar. Ermənilər əl - ayaq tərətsələr, mane olacaqlar bizimkilər. Tələbələr öz işlərini görəcəklər. İşin çətinliyi Tahirəyə yanaşı səhnəyə çıxanlarımızın üstünə düşür. Sən özün də çıxış hazırla. Lazım gəlsə, danışarsan. Nəzərə al ki, əsas müharibə burdadı indi. Qalib gəlməliyik. Şəksiz - şübhəsiz sübut olmalıdı ki, “Sarı gəlin” bizimdi. Aram Xaçaturyanın əsərləri də bizim bəstəkarların təsiriylə yazılıb. Musiqimiz əldən gedir, Mahir, başa düşürsən? Konserti üç gün qabağa salıblar ki, xaricilər Yeni il bayramında öz ölkələrində yaysınlar bu dəhşətli yalanı.

Aralıqda sükut olanda Mahir dedi:

– Hər şey aydıdı. Hər şeydən istifadə eləyirlər köpək uşağı. Açığını deyirəm, biz tənbellik eləyirik. Bu xına o xınadan deyil. Sübuta yetirməliyik hər şeyi. Xalçalarımızı öz adlarına çıxırlar xaricdə. Rəsm əsərlərimizi də öz adlarına çıxarırlar. Bu dəfə də bir şey eliyəmməsək, lap biabırçılıq olar. Qorxusuz-ürküsüz, dəvətnamə göndəriblərsə, özlərinə inanırlar. İnamlarını sındırmalıyıq bu dəfə...

Zal dolu idi. Ermənilər çox müəmmalı sükutla Azərbaycan diasporunun üzvlərinə tamaşa edirdilər.

Mahir salamsız - kəlamsız keçib, səhnə qabağında boş skamyalardan birində oturdu. Qalan azərbaycanlılar onun ətrafında düzüldülər.

Səhnədə, mikrofonun arxasında tək bir nəfər - arıq, cılız müğənni Aramyan dayanmışdı.

Çox keçmədən, səhnənin arxasında ağ pərdələrin arxasından konferansye görünəndə bütün ermənilər əl çaldılar. Konferansye də eynilə Aramyan kimi arıq, cılız adamdı. Baş əyib, dikəlib rus dilində dedi:

– Əziz xarici qonaqlarımızı salamlayıram. Bizim bu Yeni il konsertimizə xoş gəliblər. Ümidliyəm ki, erməni xalqının zəngin yaradıcılığı ilə tanış olandan sonra öz ölkələrinə xoş təəssüratla qayıdacaqlar və bizim xalq haqqında qədim Avropada xoş sözlər danışacaqlar. Konsertimizin ilk mahnısı “Sarı gəlin”i bütün dünyada məşhur olan müğənnimiz Aramyan başlayır.

Konferansye bu axırıncı sözləri deyərəkən Tahirə artıq səhnədə idi. Aramyanın yanında konferansye üçün qoyulmuş ikinci mikrofonun arxasında dayanmışdı.

Səhnənin arxasında - ortasında pərdə çəkildi. Çalğıçılar - tarzən, balabançı, kamançaçı və qavalçı görünəndə yenə çəpik səsləri eşidildi.

Çalğıçılar “Sarı gəlin”in ilk notlarını çalmağa başlayanda Aramyanın nazik, zil səsi ilə birlikdə Tahirənin titrək zəngüləli səsi də ucaldı:

Saçın ucun hörməzlər,

Gülü sulu dərməzlər, Sar gəlin...

Bu sövdə nə sövdadır, Sar gəlin...

Bu an səhnənin sol tərəfindəki pərdə aralandı. İki nəfər - hündürboylu, iri sifətli bir erməni ilə onun əksinə - balacaboy bir erməni pərdənin arasından qəzəblə Tahirəyə baxıb, sonra üzlərini zala tutub, öz aralarında nə isə danışa-danışa irəli çıxdılar. Kök erməni boğuş səslə:

– Poçemu dopuskayete?! Ostanavite yeyo! - dedi. Zalda əvvəlcə xıssın-xıssın, sonra boğuş gurultuya çevrilən uğultu yayıldı.

Zaldakı ermənilər ordan-burdan ayağa qalxıb, pillələrlə səhnəyə yüyürdülər, Tahirəni mikrofonun arxasından qabağa çəkildilər. Tahirə onların arasından çıxıb yenə mikrofona yanaşanda atası yerindən dik atıldı. Onun böyür - başındakı azərbaycanlılar da səhnəyə qalxdılar.

– Oxu, qızım! Oxu! Oxu! - dedilər.

Tahirə nəfəsini dərib, çalğıcıları və Aramyanı gözləmədən, təkbaşına oxumağa başlayanda kök erməni özünü irəli verib, qızın qolundan yapışdı. O biri ermənilər də qızı pilləkənə doğru dartdılar, pilləkənin yarısına çatanda isə azı dörd - beş erməni Tahirəni arxasından zala irəlilədilər.

Zalda əcnəbi qonaqlar təlaşla tərpnəşdilər. Tələbələr onlara nə isə izah edirdilər. Tahirə pillələrdən aşağıya səndələyə - səndələyə gedib üzü üstə döşəməyə döşənəndə bütün zal çaxnaşdı. Mahir yönəlib qızı arxası üstə çevirib, qucağına qaldırdı. Qız huşunu itirmişdi.

Mahir camaatdan kömək istəyirmiş kimi hövllə o yan - bu yana baxanda, kim isə bir insafli erməni Tahirənin burnuna nişatır spirtini tutdu. Qız dərindən nəfəs alıb gözlərini açdı. Mahir də bir az toxtayıb, zala üz tutub, azərbaycanca:

– Biz bu biabırçılığı gözləmərdik! Ayıb olsun sizə! - dedi.

Kök erməni, deyəsən, vəzifə sahibi idi. O da azərbaycanca: - Siz bizim işimizi pozdunuz! - dedi.

Mahir:

– Bu mənim qızımdı. Sizin səhnənizə gözəllik gətirib. Çıx yuxarı, qızım. Oxu! - dedi.

Tahirə gözlərini silib, dolaşiq addımlarla səhnəyə qalxdı. Lakin bu dəfə cıncırını da çıxara bilmədi; Kök erməni qonaqlardan da həyalanmadan:

– Ya skazal ne dopuskayete! - dedi. - “Sarı gəlin”, burada deyildi ki kimi, qədim erməni mahnısıdır. Biz ən sevimli mahnımızı nümayiş etdirmək üçün on beş Avropa muzikantına zəhmət verib konsertimizə dəvət etmişik. Xahiş edirəm, qızınızı çağırın yanınızda otursun!

Mahir də səsini qaldırdı:

– Qızım sizin müğənni ilə yanaşı oxuyacaq!

Kök erməni bu dəfə var səsi ilə qışqırdı:

– Oxumuyacaq!

Mahir təkrar etdi:

– Oxuyacaq!

Erməni də təkrar etdi.

– Oxumayacaq! - Sonra zala üz tutdu: - Əziz xarici qonaqlar! Görürsünüzmü bu azərbaycanlılar necə həyasızlıq eləyirlər. Biz onları dəvət etmişik ki, “Sarı gəlin”i qədim erməni dilində, erməni müğənnisinin ifasında eşitsinlər öz qulaqları ilə, inansınlar ki, bu mahnı ermənicədir və ermənilərindir... Başla, cənab Aramyan!

Müvəffəqiyyət arzulayıram!

Aramyanın səsi çıxmamış səhnədəki ermənilər yenidən Tahirənin üstünə cumdular və bu dəfə həddini çox-çox aşan kobudluqla səhnədən zala atdılar. Tahirə arxası üstə döşəyib hərəkətsiz qaldı. Atası yenə cumub qızını qucaqladı, qaldırıb sinəsinə sıxdı.

Zalın əsas qismi - ermənilərin hamısı ayaq üstə idi. Ermənicə, rusca, azərbaycanca qarışıq qışqırtı, bağırıtı başlandı. Mahirin dəhşətli qışqırtısı bütün səslərə üstün gəldi:

– Proqrama bəstəkarınız Aram Xaçaturyanın əsərlərini də salmışınız. Birinci əsər “Qılınclarla rəqs”dir. Bunu siz iyirmi il davam etdirdiyiniz, atəşkəsə ara vermədiyiniz müharibənin rəmzi kimi salmışınız. Halbuki, “Qılınclarla rəqs” böyük Azərbaycan bəstəkarı Qara Qarayevin “Əlibaba və qırx quldur” baletindəndir. Orkestriniz gəlsin Xaçaturyanın “Qılınclarla rəqs”ini çalsın. Xarici qonaqlardan soruşun: bu əsər Azərbaycanın bütün dünyada məşhur bəstəkarı Qara Qarayevin baletindən deyilmi?!

Yenə də bütün planetdə məşhur “Arşın mal alan” operettası Azərbaycanın ürəyi Üzeyir bəy Hacıbəylinin əsəri deyilmi?! Nə üçün Xaçaturyanın adına yazırsınız?! Bu dərəcədə də plagiatlıq - oğurluq olarmı?!

Siz bizim dilimizi öyrənəndə biz əbləhlər sevinirdik. Sonra gördük daxilimizə girmək üçün öyrənirsiniz.

“Kırvə” dediniz bizə. Alimlərimizə məlumdur ki, “ki” kəlməsi Qreklərindir, adi od deməkdir. “Kırvə” isə qədim Azərbaycan dili Odər dilində OdRev sözündəndir. Həqiqət Evi deməkdir. Həqiqəti, həqq Evini ləğv etmək üçün dəyişdirmisiniz ən müqəddəs sözümüzü. Siz o vaxtlardan qənim kəsilmisiniz Azərbaycana. Axırda da lap açıldınız, çörəyini yediyiniz, iqtisadiyyatı ilə yaşadığınız Azərbaycan xalqına xəyanət etdiniz. Doğma torpaqlarımızdan bir milyon əhalini didərgin saldınız. Rusiyanın köməyinə arxalandınız, torpağımızın iyirmi faizini fəth etdiniz. Bəs deyilmi, ay həyasız millət? Bakıda, Salyanda, Qubada saldıığınız qırğınların səbəbi nədir?! Nə üçün əl çəkmirsiniz bizdən?! Mədəniyyət ocaqlarımızı dağıtmısınız! İndi də mədəniyyətimizi oğurlayırsınız! Xalçalarımıza qədər erməni xalçaları kimi qələmə verib xaricdə satırsınız. Qədimdən qədim dastanlarımızı mənimsəyirsiniz! Bu yaxınlarda məlum oldu ki, “Aşiq Qərib” kimi nöqtəsinə qədər Azərbaycan dastanının əsasında film çəkib erməni dastanı kimi qələmə vermişiniz. Mən Azərbaycan xalqı adından sizə xəbərdarlıq edirəm. Bir az da belə getsə, yurdunuz xaraba qalacaq. Erməni xalqı sizin mənəvi, iqtisadi

yoxsulluğunuza dözməyəcək, büsbütün emiqrasiyaya gedəcək. Şah İsmayılın tikdirdiyi Erməni paytaxtı kimi qələmə verdiniz doğma şəhərimiz İrəvan boşalacaq. Bəsdir! Bəsdir! Bəsdir!

Mahirin gurultulu nitqi zalda sükut yaratmışdı.

Azərbaycanlılar yerbəyerdən qalxıb qapıya yönəldə addım səslərindən bir ordu yerişi kimi gurultu düşdü. Qızıl meydanın girəcəyində Mahir Tahirəni sol qucağına keçirib cibindən pul çıxarıb yanınca gedən oğlana verdi:

– Səhər reysinə Bakıya üç bilet al.

Oğlan pulu cibinə qoyub:

– Bu axşam gəlməmisinizmi Bakıdan? - dedi.

Mahir qımışdı:

– Şaxta baba olmuşam, Bakıda uşaqlardan əylənəcəm, - dedi və üşürəndi: - qızın rəngində qan qalmamışdı.

– 4 –

İ çəri keçən kimi Tahirəni divana uzadıb telefona əl atdı, “Təcili yardım”a zəng vurdu:

– Xəstənin on dörd yaşı var. Adı Tahirə, фамиliyası Cəlalovadır. Pilləkəndən yığılıb, qorxu keçirib, rəngi ağarıb. Məncə, psixiatr lazımdır, - dedi.

Mahirənin rəngi qızınınkindən da pis idi. Mətbəxə keçdi, əli əsə - əsə qazı yandırır çay qoydu. Yemək otağına qayıdanda qızının üstünə cumdu.

– Necəsən, qurbanın olum?

Tahirə gözlərini açıb anasına baxdı. Dillənmədi.

Mahirənin rəngi daha pis ağardı.

– Soruşuram, necəsən. Ağrıyan yerin varmı?

Tahirənin səsi çıxmıdı. Nəfəsi ilə:

– Heç yerim ağrıyır, - dedi.

Bir azdan qapının zəngi çalındı.

Qaşları və çənəsinin ucundakı saqqalı dümağ ağarmış, iyirminci illərin ziyalılarını xatırladan ucaboy bir həkim gəldi.

– Davidov Dmitriy İvanoviç, - deyə özünü təqdim edib, şlyapasını, paltosunu asıb, yataq otağına keçdi, əlindəki çamadanla divana yaxınlaşdı. Çamadanı açıb, dəyirmi təzyiqlənə Tahirənin biləyinə keçirib təzyiqlənə ölçdü.

Sonra ciyərlərini, kürəyini dinlədi. Sonra aparatı çamadanın üstünə qoyub, əlini qızın alınına, başına sıxıb soruşdu:

– Qıza nə olub?

Mahir dedi:

– Konsertə oxumağa getmişdi. Mahnının lap əvvəlində xuliqanlar səhnədən itələyib zala yıxdılar. Huşunu itirmişdi. Bir nəfər nişatır spirti qoxuladı. Ayıldı. Amma indi, görürsünüz, heç özündə deyil.

Davidov bir kəlmə:

– Stres, - dedi. Sonra resept yazıb Mahirə verdi:

– Növbətçi aptekdən bu dərmanları alın. Gözləyirəm, - dedi.

Bir az ara verib:

– Çox bərk stres keçirib. Təcili dərman lazımdı.

Mahir Davidovun yazdığı uzun resepti oxuya-oxuya pillələri enib, dolu sifətli provizora verəndə dərmanların adlarını dedi:

– Vitamin B - odin. Sulfakompakain.

Provizor:

– Var, - deyib, Mahirin verdiyi onluğu götürüb, kassanın qulpunu şaqqılatdı və siyirtməni açıb iki iri qutu çıxartdı.

Mənzilə qayıdanda Mahir həkimin əlində hazır saxladığı iki şpris gördü. Davidov “sulfakompakain”i bir şprisə, “Be - 1” vitamininin ikisini isə başqa şprisə doldurub Tahirəyə yaxınlaşdı.

– Çevril, qızım, - dedi. Və qızın hər buduna bir şpris yeridib, spirtli pambıqla ovuşdurandan sonra divanın böyründəki kresloya çöküb fikrə getdi. Bu köhnə, zərif ziyalının zərif sifəti rəğbət doğururdu. Mahirlə Mahirə gözlərini ona dikib xeyli gözləməli oldular. Nəhayət, Davidov başını qaldıranda ərlə arvad intizarla dikəldilər. Davidov məxmər kimi yumşaq səslə, asta-asta danışmağa başladı:

– Güclü stres keçirib. Ürəyinə zor düşüb. Ciyərləri sıxılıb. Mənim Bakıda çox istedadlı bir tələbəm var -- Qədimov Bəhram. O da “təcili yardım”da işləyir. Aparın onun yanına. Bəhramın bu xəstəliyi müalicə eləməyə gücü çatar. Amma mən özüm də çox maraqlandım bu xəstəliklə. Bir - iki saatdan sonra zəng vurun mənə, vəziyyətini deyin.

Davidov, Mahirənin gətirdiyi çayı içmədən, pul götürmədən təşəkkür edib getdi.

Mahir xəstənin yanında oturub, mürgülədi və bir azdan dərin yuxuya getdi. Tahirənin səsini eşidəndə isə, bir müddət oyana bilmədi. Yuxuda erməni diasporunun zalını görürdü. Tahirə səhnədə, mikrofonun qabağında dayanıb “Sar gəlin” oxuyurdu. Sonra necə oldusa yoxa çıxdı. Həmişəki məlahətli səs “Sar gəlin”i oxuyurdu. Mahir əvvəlcə heç nə anlamadan qızına tamaşa etdi. Yalnız Mahirə qonşu otaqdan yüyürüb gəlib, həyəcədən titrəyən səslə:

– Bu nədi, a kişi?! Yuxuda oxuyur?! - deyə soruşanda Mahir tamam oyandı.

– Yuxuda?! Hə, yuxuda oxuyur! - dedi. - Bu nədi belə, Mahirə?!

Mahirə tir - tir əsdi. Əlini uzadıb ehtiyatla qızın alınına qoydu.

– Qızım! Qurbanın olum, oyan! Sən yuxuda oxuyursan?!

Tahirə gözlərini açıb anasına, atasına baxdı və tamamilə sərbəst soruşdu:

– Nə olub? Niyə narahatsız?

Mahirənin səsi titrədi:

– Sən yuxuda oxuyurdun! Bu nə təhər şeydi? Yuxuda ey!

Tahirə ağır - ağır başını buladı.

– Yox, - dedi.

Mahirlə Mahirə heç nə deyə bilmədilər.

– 5 –

Mahirə ibtidai məktəb müəlliməsi olmuşdu. Tahirəni dünyaya gətirəndən sonra isə işdən çıxıb, özünün dediyi kimi “xoşbəxt mətbəx qadını” olmuşdu. Xoşbəxtliyini ərinə və yeganə qızına ləziz xörəklər bişirməkdə, mənzili daim təmiz saxlamaqda, paltar-palazı nimdaşlaşana qədər yuyub - yaxalayıb, səliqəli saxlamaqda, Bakıda və Moskvada saysız-hesabsız qohum-əqrabalarını tez-tez qonaq çağırub ürəkdən qulluq eləməkdə, bunların əvəzində hamının sevimlisi olmaqda görürdü.

Mahirə isə, beş il bundan əvvəl diasporada işə gətirildikdən sonra öz xoşbəxtliyini Moskvada daimi ünsiyyətdə olduğu camaata hər cür xidmət göstərməkdə, Azərbaycanın Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə, daha doğrusu, nazirliyin nəşriyyatı ilə sıx əlaqə saxlayıb Qarabağ hadisələrinə həsr etdiyi xırda hekayələrini, demək olar ki, hər il çap etdirməkdə, Bülbül adına musiqi məktəbində özünün şəxsi təşəbbüsü ilə əlavə fəndən - qədim Azərbaycan tarixindən dərs deyər - deyər təşəbbüskar pedaqoq kimi tanınmaqda, televiziyanın “İctimai kanalı” üçün səhnəciklər yazı-yaza Yazıçılar Birliyində də tanınmasında və perspektivdə böyük roman yazacağına inamında görürdü. Həmqafiyə adları kimi özləri də bir-birinə heyvətli dərəcədə oxşamaqla yanaşı, ailədə üçüncü həmqafiyə ad daşıyan Tahirənin də ata-anasının “kopyası” olması da bir xoşbəxtlik idi. Bu gözəl, həqiqətən xoşbəxt ailə ilin on - on bir ayını Moskvada aldıkları mənzildə, payız aylarından birində, meyvə bolluğu başlayanda isə Bakıda, televiziya qülləsinin arxa tərəfində, Patamdarın aşağısındakı binalardan birinin ikinci mərtəbəsində, üçotaqlı mənzildə yaşayırdılar. Bakıdakı həyatları Moskvadakı həyatlarına oxşayırdı. Təyyarədən düşəndə “taksi”ni “örtülü bazar”a, ya da Yasamal bazarına sürdürüb bol bazarlıq eləyirdilər. Yəni bir neçə təndir çörəyi, ət, çolpa, yağ, pendir, düyü, vermişel, makaron, xiyar, pomidor, hər cür meyvə - meyvə ilə iki soyuducunu və şkafi doldurandan sonra qohum - əqrabaları qonaqlığa çağırub, il boyu kəsilmiş əlaqəni - ünsiyyəti bərpa edirdilər.

Bakıya yalnız 2011-ci ilin dekabrın iyirmi səkkizində gəlişləri əvvəlki illərin gəlişlərinə bənzəmədi. Maşını Yasamal bazarına, ordan da evə sürdürəndən sonra bütün fikirləri Tahirənin qəribə, görünməmiş xəstəliyində

olduğundan, qohum-əqraba əvəzinə psixiatr Bəhram Qədimov yada düşdü. İl boyu təmizlənməmiş mənzildə təmizlik işlərini qurtaran kimi “təcili yardım”a zəng vurdular, Bəhram Qədimovu çağırıdılar.

Qəribə idi ki, Bəhram Qədimov da boyunun ucalığından başlamış çənəsinin ucundakı qara saqqalına qədər Davidovun cavanlığının eyni idi. İçəri girəndə o da Davidov kimi “Bəhram Qədimov”, - deyə özünü təqdim etdi. Eynilə Davidovun çamadanı kimi balaca, qara dəri üzlü çamadanını stolun üstünə qoyub, Tahirəni müayinə edə - edə suallar verdi. Davidova verdiyi qısa məlumatın əksinə, Mahir baş verənlərin hamısını danışdı. Axırda:

– Yuxuda oxumağı bizi çox qorxudur, - deyib Davidovun yazdığı resepti göstərdi. Bəhram resepti oxuyub.
– Dərmanlar düz təyin olunub, - dedi və Mahiri aptekə göndərdi, stolun arxasında oturub, çay içə-ıçə gözləməyə başladı. Yarım saat sonra Tahirə həkimin nə gözlədiyini hiss etmiş kimi yuxuya gedib, həzin yorğun səslə oxumağa başladı.

Bəhram dərhal dik atılıb, çarpayuya yaxınlaşdı, əyilib qızın sifətinin donuq ifadəsinə baxa - baxa mahnı qurtarana qədər gözlədi.

Mahir aptekdən gətirdiyi iki qutu dərmanı həkimin çamadanının üstünə qoyub qızının oxuyub qurtarmasını gözləyirdi. Mahni qurtaranda çarpayuya yaxınlaşıb gözlərini Bəhrama dikdi.

Bəhram da diqqətlə ona baxa - baxa nədənsə xeyli susandan sonra soruşdu ki:

– “Sarı gəlin” demir. Niyə “Sar gəlin” deyir?

Mahir:

– “Sarı” əvəzinə “sar”ı mən demişəm, - dedi. - Məhəmməd peyğəmbər dünyasını dəyişəndən sonra Fatmeyilər Fatmaya “Sar gəlin” deyiblər, mahnını da o cavan gəlinə qoşublar, “Sar” çar, hökmdar deməkdi. Ermənilər “Sarı” eləyiblər.

Bəhram:

– Çox maraqlıdı, - dedi. - Belə çıxır ki, “sar”a biz sonralar “çar” demişik.

Mahir:

– Rusiyanın tərkibinə keçəndən sonra demişik. Amma “çar” əvəzinə “sar” oxumuşuq. Ermənilər “sarı”nı saxlayıblar. Məncə, bu da səbəbsiz deyil. Yəqin bilirlər Fatmanın Məkkədə bir müddət Sar olduğunu.

Bəhram:

– Ola bilər. Ola bilər, - deyə təkrar etdi. - Ola bilər ki, diasporadakı qalmaqal da elə bunun üstündə olub.

Bir qədər də susandan sonra dedi:

– Keçmişdə İtaliyada belə bir xəstəlik olub. Məşhur bir müğənni yuxuda oxuyurmuş. Sağaldıblar onu. Amma çox qəribə üsulnan sağaldıblar. Operadakı səslərnən sağaldıblar. Yuxuda oxuyan müğənni oxumağa başlayanda üç - dörd müğənni növbəynən nadir, eşidilməmiş mahnılar oxuyurmuşlar. Təzə mahnı beyinə, ürəyə tez təsir eləyir, ürək döyüntüsünü tənzim eləyir. Məncə, bu təcrübədən istifadə eləmək lazımdır. Çünki Tahirədə ürək

çatışmazlığı əmələ gəlib. Oxuyanda nəbzi yüz, yüz on vurur. Mən indi Davıdovun dərmanlarını vuracam. Amma bu kifayət deyil. Televiziyamızın birinci kanalının sədri İsmayıl Ömərova zəng vurmaq lazımdı. Üç nəfər orijinal səsli müğənni versin. Təzə mahnıları isə seçmək lazımdı. Yazıçı Muğannanı tanıyırsınızmı? Mahir maraqla:

– Əlbəttə, - dedi. - Muğannanın son illərdə yazdığı şeirləri qədim SafAğ elmi üstündədi, yəni təzədi. Amma nədənsə çap elətdirmir çoxunu. Bilmirəm istəsək verərmiz?

Bəhram dedi:

– Ömərövnən yaxındırlar. Müğənniləri istəyəndə xahiş elə, Muğannaya zəng vursun.

Mahirin gözləri qızının üzərində idi. Tahirənin rəngi dümağ ağarmışdı. Ata ürəyi çırpındı.

– Bəlkə elə indi zəng vurum Öməröva?

Bəhram:

– Vur! Vur! - dedi.

Mahir dərhal telefona əl atdı.

– Salam, İsmayıl müəllim. Təzə iliniz mübarək, Mahir Cəlalovdu danışan. Sizə işim düşüb, - dedi və erməni diasporunda baş vermiş hadisədən başlayaraq, məşhur psixiatr Bəhram Qədimovun yazıçı Muğanna və müğənnilərə qədər dediklərini danışdı.

İsmayıl Öməröv məhz hansı müğənnilərin lazım olduğunu soruşanda Mahir telefonu Bəhrama verdi. Bəhram hər şeyi əvvəlcədən müəyyənləşdirmiş kimi, heç fikirləşmədən üç nəfərin adını verdi:

– Nazpəri Dostəliyeva, cavan müğənni Babək, bir də aşiq Zülfıyyə.

– 6 –

Y azıçı Muğannanın mənzili Azərbaycan prospektində “Yazıçılar evi” adlanan binanın birinci blokunun beşinci mərtəbəsində idi. Mahir bunu çoxdan bilirdi. Onu da bilirdi ki, üç il bundan əvvəl səksən üç yaşlı qocanın çoxdan tökülmüş saçları əvəzində başında qapqara saç peyda olmuşdu. Üzünü qırıxmayanda saqqalının da o qədər ağarmadığı hamıda heyvət doğurdu. Mahir bu təfəsilatı məşhur yazıçının haqqında danışılan sözsöhbətlərdən bilirdi.

Bəhramı yola saldıqdan sonra “taksi” çağıraraq Azərbaycan prospektindəki binaya getdi. “Yazıçılar evi” adlansa da, burada yaşayan qələm əhlinin hamısı dünyasını dəyişmişdi, binada tək-cə Muğanna qalmışdı. Mahirin özünü görməsə də, adını eşitdiyinə görə xoş üzlə qarşıladı. Günəş işığında yaşıl kölgədə açıq bozuntul görünən sakit, qaynar gözlərlə sakitcə baxa-baxa Rəhmana dəhlizdə əl verib yemək otağına dəvət etdi, səksən bir yaşlı

qarayanız, gümrah arvadı ilə tanış edib stul çəkdi, gözlənilən qonaq ilə üzbəüz oturub dərhal sorğu - suala başladı.

– Nə əcəb gəlmisiniz? Şeirlər nə üçün lazımdı?.. Gözləyə bilərsinizmi kompyuterdə surətlərini çıxarım? Təzə mahnıyan müalicəni birinci dəfə eşidirəm, doktor Bəhram sizə necə təsir bağışladı?.. Şaxta babalığa nə əcəb razılıq vermişiniz?.. Tarixi mənim kitablarımdan öyrənmişinizsə, demək, inanırsınız mənim yazdıqlarıma?.. Hələ dərs də keçmişiniz uşaqlara?.. Qədim Azərbaycan sizi nə üçün bu qədər maraqlandırır?.. “Sarı gəlin” əhvalatını haradan bilirsiniz? Mənim kitablarımdan?

Yadımdadı ki, doxsan üçüncü ildə “Dünya” adında jurnal çıxırdı. Orda hekayəm getmişdi, “Sarı gəlin” də ordaydı. Amma jurnal çıxanda gördüm o yeri pozublar.

Mahir yazıçının sözünü kəsdi:

– Mən o nömrənin korrekturasında oxumuşdum “Sarı gəlin” barədə.

Muğanna başını buladı.

– Heyif ki, mənim əsərimin hətta korrekturasıyan maraqlanan kişiyən belə gec tanış oluram, - dedi.

Qonağını böyük razılıqla yola saldı.

Mahir elə o gün şeirləri İsmayıl Ömərova çatdırdı və Bəhramın tapşırığı ilə:

– “Divanı”, “Dastanı”, “Zarını” saz havaları üstündə oxusunlar, - dedi.

– 7 –

Y anvarın otuzunda zəng səsinə qapını açanda Mahir ilk dəfə gördüyü cavan müğənni Babəklə qarşılaşdı.

Nazpəri Dostəliyeva ilə aşiq Zülfıyyə arxada, psixiatr Bəhram isə pilləkəndə dayanmışdılar. Səhər saat on olmasına baxmayaraq, dəhlizdə hələ lampa yanırdı. Gur işıq altında Mahir Zülfıyyəni əlindəki çılpaq sazından tanıdı. Nazpərinə televizorda görmüşdü. Babək isə özü tanışlıq verdi.

Mahir müalicə üçün çağırılan adamların hamısını sevinclə qarşıladı.

– Xoş gəlmisiniz, - dedi.

Qonaqlarını içəri ötürdükdən sonra isə yemək otağında stul çəkdi.

– Əyləşin. Tahirə səhərə qədər ara-sıra oxuyub. Yuxusuz qalıb. Yatır, - dedi.

Mahirə mətbəxdən çıxdı.

– Xoş gəlmisiniz, - deyib ərinə baxdı. Mahir isə Bəhrama baxırdı. Soruşdu ki:

– Oyardımmı, doktor?

Bəhram:

– Oyat. Bir az yoxlayım, - dedi.

Müğənnilərlə aşıq yemək otağında qaldılar. Bəhramla Mahir və Mahirə yataq otağına keçdilər. Mahir əlini qızının üzünə vurub:

– Oyan, qızım. Həkimin gəlib, - dedi.

Bəhram çamadanını çarpayının ayaq tərəfində açıb, təzyiqləni götürdü. Tahirənin əvvəlcə bir qolunu, sonra o biri qolunu çırmayıb, təzyiqləni yoxladı, əlini qızın sinəsinə qoyub:

– Ürək çatışmazlığı əvvəlinci işimizdi, - deyib çamadanından iki şpris götürdü, dünənki dərmanlarla doldurub əzələ daxilinə yeritdi.

– Birinci Zülfüyyə xanım gəlsin, - dedi. Zülfüyyə yataq otağına gələndə soruşdu ki:

– Sazında “Dastanı” necə alınır?

Zülfüyyənin zərif, solğun sifəti tutqun idi. Elə tutqun halında ciddiyyətlə:

– Mənim sazımda hər şey yaxşı çıxır, - dedi.

Tahirə matdım-matdım aşığa baxırdı.

Zülfüyyə çarpayıya yaxınlaşıb, sazın kökünü yoxlayanda qız zəif, yuxulu səslə:

– Mən belə oxuya bilmərəm. İcazə verin, geyinim, - dedi.

Zülfüyyənin dodaqları qaçdı.

– Mənim oxumağımı istəmirsənmi?

Tahirə:

– Niyə istəmirəm? Oxuyun, xahiş eləyirəm, - dedi.

Saz kökdə idi. “Dastanı” lap yuxarı dәм pәrdәlәrdә elә cingilti ilә səslәndi ki, Nazpәri ilә Babәk dә yataq otağına gәldilәr. Mahir cәld yօnәlib, hәр әlindә bir stul gәtirdi.

– Әylәşin, - dedi.

Zülfüyyәdән başqa hamı oturdı. Aşığın zәrif barmaqları aşağı pәrdәlәrә enәndә, yәni saz zilә qalxanda “Dastanı” üstündә Muğannanın sözlәri səslәndi:

Nə sağalar, nə sozalar

Dil yarası, söz yarası.

Sızlaya-sızlaya qalar

Dil yarası, söz yarası.

Beyində yuva salar,

Әksilmәz, artar çoxalar.

Daimi, dәrin olar,

Dil yarası, söz yarası.

Dildə görməz günahını,
Aşkarını, pünhanını.
İti saxlar silahını
Dil yarası, söz yarası.

Sözün qüdrətini bilməz,
Tətiyi çəkməsə olmaz.
Vurduğu kimdir, tanımaz,
Dil yarası, söz yarası.

Qəsdı nədir, düşünməz,
Atdığı hədəfi görməz.
Tökdüyü qandan üşünməz,
Dil yarası, söz yarası.

Muğanna qorxur dillərdən,
Yara vuran millətlərdən.
Bir mərəzdir keçmişlərdən
Dil yarası, söz yarası.

Zülfıyyə təzanını sazın pərdəsinin altına keçirəndə Bəhram Nazpəridən soruşdu:

– “Divanı” oxuya bilərsiniz?

Nazpəri məlahətlə gülümsündü:

– Mən aşiq qızıyam, - dedi.

– Çox gözəl, - deyə, Bəhram da qımışdı.

Zülfıyyə təzanəni pərdənin altından çıxartdı. Sazı sinəsinə sıxıb başını çanağın üstünə əydi və “Divanı”ni elə ağır-ağır, elə sanballı - gurultulu ahənglə başladı ki, Nazpəri istər - istəməz sehrə qapılıb, az qaldı üzünü saza sөykəsin. “Divanı”nin ağır, gur cingiltilərində uyğun zəngülərlə oxumağa başladı:

Bu dünyada canlı, cansız hər nə varsa gərəkdir,

Yol üstündə, ayaq altda çöp də olsa gərəkdir.

Sən o çöpü ələ alıb ölçüb - biçsən görərsən,
Çöp deyil o, təzanədir saz çalmağa gərəkdir.

Qış zamanı qatarlanan sırsıranı qoparsan,
Əriyəndə bilərsən ki, sərniməyə gərəkdir.

Bahar çağı kol dibində ətir duysan yan keçmə,
Bənövşədir, qoxulayıb həzz almağa gərəkdir.

Payız vaxtı bir baxçada əlvan rəngə rast gəlsən,
Bülbüldür o, gecikməyib, insanlığa gərəkdir.

Muğannanın yad etdiyi doğma, əziz Sar gəlin,
El içində sevilərək yaşamağa gərəkdir.

Növbə Babəkə çatanda Zülfüyyə kökü dəyişib elə kövrək, yanıqlı çaldı ki, şax qamətli oğlan əyilib, ağır - ağır
nəfəs alıb, toxtamağa çalışdı. Elə bu halında sızıldadı:

Ey dünyanın gözü insan,
Yaradanın sözü insan,
Yadlara asi insan,
Onçünmü hiddətlisən?

Aləmin sahibi insan,
Həqqin naibi insan,
Hər bir zülmə tabe insan,
Onçünmü heyrətlisən?

Bəşərdən küskün insan,
Qoca, üzgün, miskin insan,
Nə qədər qan tökmək olar?
Onçünmü küdurətlisən?

Qayıt qan - qada yolundan,
Yarış qardaş qolundan,
Məhəbbətdir pənahın,
Bil ki, onçün qüdrətlisən!

Sükut oldu.

Birinci Bəhram dilləndi:

– Xoşuna gəldimi, qızım? Mahnılar səndən ötrü oxundu.

Tahirə:

– Başa düşürəm, - dedi. - Siz mənim yuxuda oxumağımı dayandırmaq istəyirsiniz. Amma mən özüm bilmirəm yuxuda oxumağımı. Gündüzlər oxumaq istəyirəm.

Bəhramın gözləri güldü:

– Çox yaxşı olar, - dedi.

Tahirə dərindən nəfəs aldı.

– Ancaq burda yox, televiziyada oxumaq istəyirəm.

Mahir diksinən kimi olub soruşdu:

– Niyə televiziyada?

Tahirə bir az duruxub, sonra o da sual verdi:

– Bizim televiziyanı Ermənistanda eşidirlərmi?

Mahir:

– Əlbəttə, - dedi. - “İctimai kanal”a bütün dünyada baxırlar.

– Onda məni ora apar, papa, “Sar gəlin”i orda oxuyum. Erməni qanmalıdı ki, mahnı bizimdi. Tarixi var.

Peyğəmbərimizin varisinə həsr olunub.

Mahir Bəhrama baxdı.

– Gedə bilərikmi?

Bəhram düşüncəli - düşüncəli başını tərpətdi.

– Tahirəni sıxışdırmaq olmaz, nə istəyir, onu elə.

Mahir:

– Bu gün saat üçdə Bülbül məktəbinin şagirdləriyənən mənim məşqim var. Şaxta babayam axı, - dedi. -

Ömərövdən xahiş eləyərəm Qar qız rolunu Tahirəyə versinlər.

Tahirə sevinclə dikəlib əlini kreslonun üstündəki paltarına atdı.

– Gedək, - dedi.

Mahirə qapının arasından söhbətə qulaq asırdı. Gülərlə:

– Əvvəl təam, sonra məqam. Buyurun stola, - dedi.

Tahirə paltarını geyinib, əllərinə, üzünə su vurub quruladı, qonaqlarla birlikdə o da iştaha ilə yeyib, çay içdi.

Heç bir xəstəliyi yoxmuş kimi geyinib mənzildən çıxanda atasının qoluna girdi. Yalnız anasının intizarlı sifətindən bilmək olardı ki, qızın bu gedişindən narahat olan vardı.

– 8 –

Mahir pavyonun yuxarı tərəfində asılıqanda ağaran Şaxta baba kürkünü geyinib, bədənünə güzgü qabağında üzünə bir çəngə saqqal, bığ yapışdırıb, arxasınca gəzən qızına tərəf dönüb, iri bir kresloda qaş - qabaqlı oturan arvadının yanındakı ikinci kreslonu göstərdi.

– Sən otur burda, dincəl, Şaxta babanın uşaqların söhbətinə qulaq as. Qar qız libasını gətirəcəklər, geyinib gələrsən.

Bülbül adına məktəbin şagirdləri bər - bəzəkli, çil - çıraqlı “yolka” ağacının dövrəsinə toplaşmış, Şaxta babanı gözləyirdilər. Mahir əlindəki uzun çəliyi döşəməyə tıqqıldada - tıqqıldada yaxınlaşmış uşaqlara baş əydi.

– Salam, balalarım. Necəsiniz?

Uşaqlar xorla cavab verdilər:

– Salam, Şaxta baba. Sağ ol, yaxşıyıq.

Mahir saqqalını sığalladı.

– O günkü söhbətimizi yazmışdınız ki, əzbərləyəsəniz. Əzbərləmişinizmi?

– Əlbəttə, baba. Əzbərləmişik.

– Çox yaxşı, balalarım. Yazdıqlarımızın hamısı vətənimizin qədim tarixinə aiddir. Qədim tarixi bilmək vətənin gələcəyini də bilmək deməkdir. Çünki tarix təkrar olunur. Yəni Yer üzündə baş verən hadisələr yenidən baş verir, ab - hava, təbiət, insan cəmiyyəti təzələnir, gözəlləşir, zənginləşir. Buna görə də indi mən sizin yazdığınız tarixə dair suallar verəcəm, sizdən cavablar alıb yaddaşınızı möhkəmləndirəcəm. Razısınızmı mənə bu təklifimə?

Uşaqlar dedilər:

– Razıyıq!

Mahir dedi:

– Deyin görüm, dünyanın su basqınından əvvəl irəli sananan tarixdə, su basqınından sonrakı geri sananan əlli minillik tarixdə və yeni tarixin birinci yüzilliyində vətənimiz necə adlanıb?

Uşaqlar dedilər:

- İrəli sananan əlli min illik birinci tarixdə, geri sananan ikinci əlli min illik tarixdə və yeni tarixin birinci yüz illiyində vətənimiz Bağday adlanıb.
  - Deyin görüm, Bağday hansı dildədi?
  - Bağday qədim türk dili olan OdƏr dilindədi.
  - OdƏr nə deməkdi? Bağday nə deməkdir?
  - Bağ islam dinindən əvvəl “Allah”ın adıdı. İnsanı insana bağlayan, Yer planetini başqa planetlərə bağlayan Bağ deməkdi. Od - həqiqət deməkdi. Ər - işıq deməkdi. OdƏr - həqiqət işığı deməkdi.
  - OdƏr dilinin indiki Azərbaycan dilindən fərqi nədi?
  - Qədim OdƏr xalqı dilin vasitəsilə başqa planetlərlə danışırdılar. Bu əlaqə nəticəsində kainat haqqında, günəş haqqında, planetlər, ulduzlar haqqında və Yerdə təbiət haqqında məlumat alırdılar.
  - OdƏr xalqının planetlərdən aldığı məlumatın adı nə idi və məlumatın nə üçün xüsusi adı vardı?
  - Xalqımızın planetlərdən aldığı məlumat SafAğ elmi adlanırdı. SafAğ - ən təmiz deməkdi, yaradıcı elm olduğuna görə xüsusi adı vardı.
  - SafAğ, OdƏr, Bağday sözləri cümlə içərisində niyə böyük hərflərlə yazılırdı? Bu sözlərin mənaları necə idi?
  - SafAğ, OdƏr, Bağday adları cümlə içərisində ona görə böyük hərflərlə yazılırdı ki, bütün OdƏr sözləri kimi bu sözlər də yaradıcı sözlər idi. Buna görə də böyük Nizami deyir: “Dünyamız sözdən yaranıb.”
  - “Dünyamız” dedikdə Nizami nəyi nəzərdə tuturdu?
- Uşaqlar dedilər:
- Nizami “Dünyamız” dedikdə Yer planetini nəzərdə tuturdu.
  - Planet sözdən necə yaranıb?
  - Hər bir sözün daxilindəki sözlərin hər birinin öz mənası var. Məsələn, OdÜnƏs sözündə Əs - yarıdan deməkdi. Od - həqiqət deməkdi. Ün - səs deməkdi. Üç söz bir şeyin proqramıdı. Bu OdÜnƏs proqramından dəniz yaranıb. OdƏrBağ sözünün tərkibindəki Od - həqiqət, Ər - işıq, Bağ - “Allah” deməkdi. OdƏrBağ sözü də bir proqramdı. Bu proqramdan torpaq yaranıb.
  - Birinci dünya müharibəsi nə vaxt olub? Müharibəni kimlər kimlərə qarşı başlayıblar?
  - Birinci dünya müharibəsi altı yüz dördüncü illə səkkiz yüz ikinci illər arasında olub.
  - Bəs nə üçün “birinci dünya müharibəsi” deyiləndə min doqquz yüz on dördüncü ilnən min doqquz yüz on səkkizinci illər arasında Antantanın Rusiyaya qarşı müharibəsi nəzərdə tutulur? İzah edin.
  - Xristianların Rim şəhərində Vatikan adlandırdıqları din dövləti Antantanın Rusiyaya qarşı müharibəsini ona görə “birinci dünya müharibəsi” adlandırır ki, OdƏr - Türk xalqına qarşı həqiqi birinci dünya müharibəsini bəşəriyyətdən gizlətsin. Yəni tarixi düşmənçiliyi gizlətmək istəyiblər.

– Birinci dünya müharibəsinin iki yüz il çəkməsinin səbəbi nədi? Bu qədər uzun müharibədə Qreklərin məqsədi nə olub?

– Qreklərin məqsədi OdƏr dili vasitəsilə ən uzaq planetlərlə əlaqə saxlayan OdƏr xalqının dilini dəyişdirmək, planetlərlə, Bağlarla əlaqəni kəsmək olub.

– OdƏrlərin Bağlarnan əlaqəsini necə kəsiblər Qreklər? İzah edin.

– Qədimlərdə Ərim - İşıgım adlanan OdƏr - Türk Rim şəhərində latınlar çoxluq təşkil edəndən sonra orada və Misirdə OdƏr dilini bilən çoxlu Monaxlar yaşayırmışlar. Keçmişdə MənAğ (yəni mən SafAğam) adlanan Monaxlar Qreklərnən əlbir imişlər. Buna görə də müharibə başlayanda Qreklər orduya dörd yüz min silahlı Monax qoşublar.

Qreklərin fəth etdikləri ölkələrdə Monaxlar OdƏrlərə zorla - silah gücünə dərs deyər - deyər dili dəyişdirirmişlər. Məsələn, OdƏrcə OdEv ƏrÜz (Həqiqət evi işıgımın mənası) adlanan şəhərimizin adını dəyişdirib “Təbriz” qoyublar. OdƏrcə BağOd adlanan şəhərimizin adını dəyişdirib “Baki”, “Bakü” qoyublar. OdƏrcə ŞamAğEy adlanan şəhərimizin adını dəyişdirib “Şamaxı” qoyublar. OdƏrcə üz - mənə deməkdi. Ağ - SafAğ insan (ən təmiz insan) deməkdi. OdEvƏrÜz adında OdEv - “təb”, ƏrÜz - “riz” adlandırılarda mənə yox olur, OdƏr dili itir. BağOd adında Od - (həqiqət) sözü Qrekcə adı od mənasında “ki”, “kü” sözü ilə əvəz olunanda mənə yox olur, OdƏr dili itir. Qrek Monaxları əvvəlcə şəhərlərimizin, vilayətlərimizin adlarını, sonra başqa sözləri dəyişdirər - dəyişdirər, bu yolla planetlərlə əlaqəni kəsiblər.

– OdƏrlər , fatehliyə alışıb Qreklərə necə müqavimət göstəriblər?

Uşaqlar dedilər:

– Ən uzaq planetdə yaşayan Bağ ata Bağlara deyib: “Müharibədə insan öldürmək qadağandı. Çətinliyə düşəndə ərazini tərk etmək olar.” Bu qanuna görə Bağdayda yaşayan OdƏrlər ərazini tərk ediblər. İndiki Orta Asiya ərazisini Qalam adlandırır orada qalıblar. İndi Altay adlanan ölkəyə, Sakit okean adalarına köçüblər. OdƏrcə ƏsƏMən, ərəbcə Süleyman peyğəmbər adlanan Bağımızın himayəsindəki OdƏrlər dağlara çəkiliblər. Ən böyük müsibət Sakit okeanın adalarına köçən, özlərini Muğ, Mu ölkəsi adlandırır bu ad altında gözlənən OdƏrlərimizin başına gəlib. Qreklər indiki zəmanəmizdə olduğu kimi, atomu parçalayıb, Yer planetinin atmosferini, torpağını xarab eləyibmişlər. Bu antiOdƏr elmdən istifadə eləyib Sakit okeanın adalarında zəlzələlər, fırtınalar, vulkanlar düzəldib, Monaxlara tabe olmayan əhalini qırırmışlar. Odur ki, OdƏrlər kərəni kərənə geydirmək üsuluynan düzəlttikləri böyük gəmilərə dolub Amerikaya köçüblər. İndi bizim “qırmızıdərililər” adlandırdığımız əhali hamın köçən OdƏrlərdi. Qreklər OdƏrlərin düzəlttikləri gəmilərdən ələ keçirib, köçkünlərin dalınca gediblər. Qədimlərdə EvƏrOd adlanan Amerikanın da adını dəyişdirib “Amerka” qoyublar. Buradan nəticə çıxartmaq olar ki, Magellanın Amerika qitəsini kəşf etməyi yalandı. Qrek ordusu Rim ordusu ilə birləşib bütün planeti fəth edib, hər yerdə OdƏr dilini dəyişdiriblər. İndiki Germaniyada OdEy ƏİƏs vilayətinin adını dəyişdirib Doyliç qoyublar. İndiki Fransanın adını - EvƏrƏsi dəyişdirib “Frans”

qoyublar. İndiki Böyük Britaniyanın adını - BirOdu (vahid həqiqəti) dəyişdirib Brit qoyublar. İndiki Rusiyanın OdƏrcə adını - ƏrƏsEyi dəyişdirib, mənanı itiriblər. İndiki, Çinin OdƏrcə adı Odu “Ki” qoyublar. Dağlıq Çindəki OdƏrcə OdEy adlanan ölkənin adını “Kitay”, “Xitay” qoyublar. Beləliklə, Bağdaydan başqa nə qədər OdƏr yaşayan ölkə varmırsa, hamısında dili dəyişdiriblər. Kainatla əlaqəmiz belə kəsilib, baba!

İndi növbə Qar qızın növbəsi idi. Lakin Tahirə hələ uşaqlara yaxınlaşmamış aparıcı xanım öz səlahiyyətindən istifadə edib dedi:

– Xalqımızın dil dəyişdirilməsindən necə müsibətlərə düşər olduğunu bildik. İndi aşiq Zülfıyyəyə söz verək, Muğannanın “Dil yarası” şeirini oxusun.

Aparıcının yanında oturan Zülfıyyə sazı sinəsinə qaldırıb Muğannanın sözlərini “Divani” üstündə bir daha oxumağa başladı.

– 9 –

Tahirə uşaqlara yaxınlaşdı.

– Salam, uşaqlar, - dedi.

Uşaqlar xorla:

– Salam, Qar qız! - dedilər.

Tahirə atasına, anasına baxıb, elə bil onlardan xeyir - dua gözləyib, hər ikisinin tutqunluğunu görsə də, şadyana:

– Babamızın sizə öyrətdiklərini mən də bilirəm, - dedi. - Babamız sizə birinci dünya müharibəsinin tarixini öyrətdi. Dilimizin dəyişdirilməsindən necə fəlakətlər törətdiyini başa saldı. Mən isə sizə “Sar gəlin” - “Sarı gəlin” mahnısı haqqında danışacam. Sonra aşiq bacımızın müşayiəti ilə mahnının özünü oxuyacam. Bu şərtən ki, mahnının nəqaratını oxuyanda siz də mənənən bərabər oxuyasız. Razısınızmı?

Uşaqlar xorla:

– Razıyıq! - dedilər.

Tahirə yenə ata - anasına baxıb, hər ikisinin sevindiğini görüb, daha şadyanalıqla:

– Mahnının yaranma tarixi peyğəmbərimizin “BağOdMən (həqiqətimin Bağı)” adlandırdığı varisi Fatimənin həyatı ilə bağlıdır. Həzrət Əli ilə Məhəmməd peyğəmbər dünyalarını dəyişəndən sonra Fatimə Məkkənin düşməni Müaviyənin təzyiqi altında qalıbmış. Peyğəmbərin əmisi, Təbriz hökmdarı Həzrət Abbas ordu çəkib Müaviyənin başını kəsəndən sonra xəlifə Ömərlə məsləhətləşib Fatiməni Məkkəyə sar, yəni hökmdar təyin edib. “Sar gəlin” mahnısı həmin bu vaxtlar ordudakı fatimeyi aşiq tərəfindən yaranıb. Amma Təbrizdə yaşayan ermənilər Fatimənin sarlığını xoşlamayıblar, “Sar gəlin”i öz dillərində “Sarı gəlin” adı ilə oxuyublar. Birinci dünya müharibəsinin qurtarmasından min iki yüz ildən artıq vaxt keçdiyinə baxmayaraq, “Sar gəlin” mahnısını

“Sarı gəlin” adı ilə hələ də oxuyurlar və mahnını özlərininki sayırlar. İndi aşıq bacımızdan xahiş edək çalsın və mən “Sar gəlin”i oxuyum.

Tahirə aparıcı xanımın stolunun üstündən mikrofonu götürüb, üzünü teleaparata tərəf çevirdi. Zülfüyyə sazı sinəsinə qaldırdı. Lakin nə Zülfüyyə çala bildi, nə də Tahirə oxudu: çünki Zülfüyyənin əlini təzanəyə atdığı anda Tahirənin qarşısında qısa boylu, yumru, dik qarınlı, dəbərə gözlü bir oğlan peyda oldu, gözlərini bərəldib, dodaq fitini xatırladan hədsiz nazik, sərt səslə:

– Oxumuyacaqsan! - dedi.

Tahirənin dodaqları titrədi.

– Niyə?!

Oğlan dedi:

– Çünki bu həftənin proqramında nə “Sar gəlin” var, nə də “Sarı gəlin”.

Mahir oğlanın beş addımlığında dayanıb, başını yana əyib təəccüblə baxırdı. Soruşdu ki:

– Sən kimsən?

Oğlan dedi:

– Departament direktoruyam. Daha doğrusu, direktor məzuniyyətdədi. Mən əvəz eləyirəm onu. Tanış olaq. Bilirəm ki, siz Moskvada diasporamızın Azərbaycan dili və mədəniyyəti üzrə rəhbər işçisisiniz. Mənim adım Rizvandı.

Mahir Tahirəyə işarə etdi:

– Bu xanım mənim qızımdı. Moskva Konservatoriyasının tələbəsidir. Yaxşı səsi, ifaçılığı var. Sabah yeni il verilişində Şaxta babanın uşaqlarla Azərbaycan tarixi barədə söhbətindən sonra Tahirə “Sar gəlin” oxumalıdır. Cənab Ömərövdən icazə almışam. Demək, proqramda var Tahirənin oxumağı. Sən səhv eləyirsən.

Rizvan:

– Yox, - dedi. - Dövlətimizin siyasətidir: Azərbaycan icması Qarabağa qayıdanda Erməni icması ilə Azərbaycan icması arasında ziddiyyət olmamalıdır. Siz isə, vəzifənizin məsulluğuna baxmayaraq, ziddiyyəti, düşmənçiliyi qatılaşıdırırsınız. Buna görə də deyirəm ki, oxumuyacaq qızınız.

Tahirənin dodaqları daha bərk titrədi. Rəngi ağardı. Mahir qızın halının dəyişdiyini görüb qorxdı.

– İsmayıl Ömərövdən fikriyənən razılaşırsan?

Rizvan:

– Razılaşıram, - dedi. İcmalar arasında münasibət barədə siyasi şöbə müdirinin öz dilindən eşitmişəm. Ömərövdən dövlət yanında hörməti var. Şəxsi fikir yürüdə bilər. Mən o boyda məsuliyyətin altına girə bilmərəm. Qoymaram oxusun “Sar gəlin”i !

Mahir cibindən telefon çıxartdı.

– Öməröva zəng vuracam!

Rizvan əsla ehtiyatlanmadan:

– Vurun! - dedi.

Mahir nömrəni yığdı.

– Hər vaxtınız xeyir, İsmayıl müəllim. Mahirdi danışan, -- dedi. - Sizin departament direktorunu əvəz eləyən işçiniz Tahirənin yazılmağına icazə vermir. “Sar gəlin” mahnısının oxunmasını siyasi səhv sayır.

Telefonda Ömərovun yumşaq, rəvan səsi eşidildi:

– Telefonu ona verin.

Mahir telefonu Rizvana verdi. Rizvan:

– Bəli, eşidirəm, - dedi.

Ömərovun səsi əvvəlki kimi yumşaq qaldı:

– Psixiatr Bəhram Qədimov bu gün mənə dedi. Mahir Cəlalovun qızının oxumağına etiraz edən var. O qızı qətiyyətlə əsəbiləşdirmək olmaz.

Rizvanın qaşları düyünləndi:

– Mən siyasi şöbənin fikrinə qulaq asım, yoxsa sizin?

Ömərov eyni həlimliklə dedi:

– Hərəkətin öz demokratik fikri olmalıdı. Mən fikrimi sənə dedim.

Rizvan:

– Sağ olun, - deyib telefonu Mahirə qaytardı.

Mahir:

– Demək, mənim də öz demokratik fikrim var. Azərbaycan mədəniyyətinin məsuliyyətini mən də çəkirəm, - deyib aparıcı xanımın yanında, sazı dizinin üstündə, oturmuş Zülfüyyəyə baxdı.

– Çalın, aşiq. Xahiş edirəm “Sar gəlin” çalın.

Zülfüyyə sazı sinəsinə qaldırdı.

Halı dəyişik olsa da, Tahirə oxumağa başladı.

Saçın ucun hörməzlər,

Gülü sulu dərməzlər, Sar gəlin.

Rizvan dözməyib qışqırdı:

– Bəsdi! Susun!

Tahirə istər - istəməz susub atasına baxdı. Zülfüyyə də əlini saxladı.

Mahir Rizvana lap yaxınlaşmışdı. Diqqətlə üzünə baxıb, gözlənilməz bir sual verdi:

– Ermənisen?

Rizvan dıksindi:

– Azərbaycanca minlərcə erməni yaşayır. Onları görmür gözünüz, məndə erməni görürsünüz?.. Astarada anadan olmuşam mən. Universitetin jurnalistika fakültəsini bitirmişəm. Birinci kanalda nümunəvi işçi sayılıram. Haram ermənidi mənim?!

Mahir dedi:

– “Sar gəlin”ə etiraz eləyirsən. Hətta qışqırırsan, sus deyirsən! Fizianomiyanda da ermənilik var.

Rizvan bir qədər karıxan kimi oldu. Sonra o da gözlənilməz bir sual verdi:

– “Azərbaycan xalqının etnoloji mənşəyi” kitabını oxumusunuz?

Mahir dedi:

– O kitabın ölü müəllifi də Azərbaycanda yaşayan minlərlə ermənidən biri idi. BağOdEyin - Bağdayın ƏİMən vilayətini erməni ərazisi Alban - Albaniya adlandıran ermənilərdəndi.

Rizvan dedi:

– “Ölü müəllif” deyil o alim. Sizsiniz ölü! Mövcud olmayan Bağday - Midiyadı. Azərbaycan xalqı isə türkləşmiş köçərilərdən ibarətdi! Xaricilər niyə “demokratik respublika” deyirlər bizə? İstəyirlər ki, yalan demokratiyanı təbliğ eləməknən yalan demokratik fikirlərə yol açsınlar. Siz də xaricilərin təriflərinə güvənib yalan qədim tarix uydurursunuz!

Mahir dedi:

– Sən çox təhlükəli ermənisən. Çəkil qızın qabağından!

Rizvan, nəhayət, Mahirin zəhmindən basılıb bir addım kənara çəkildi. Amma, deyəsən, qətiyyətdən dönməyib, dəbərə gözlərini bərəldib Tahirənin gözlərinin içinə baxdı.

– Oxu! - dedi. - Onsuz da sabahkı verilişdə efirə getmiyəcəksən!

Tahirənin sifəti ağarmışdı. Gözləri dumanlanmışdı. Dodaqları tir - tir əsirdi. Mahir də duman içində idi; qızının əhvalının tamam dəyişdiyini görmürdü.

– Oxu, gözümün işığı! - dedi. - Efirdə də gedəcəksən, həqiqətimizi sübut eləyəcəksən! - Zülfıyyəyə döndü: -

Çal, aşiq! - dedi.

Zülfıyyə də bu dəfə xeyli əsəbi halda sazı sinəsinə qaldırdı.

Tahirə, dəbərə gözlərdən qaçmaq istəyirmiş kimi, gözlərini yumub mahnını yenidən oxumağa başladı:

Saçın ucun hörməzlər,

Gülü sulu dərməzlər.

Bu sevdə nə sevdadır, Sar gəlin,

Neynim aman, neynim aman, Sar gəlin.

Uşaqlar nəqaratı təkrar etdilər.

Tahirə oxudu:

Bu dərənin uzununu,

Çoban, qaytar quzunu,

Nə ola bir gün görəm.

Nazlı yarın üzünü,

Neynim aman, neynim aman!

Neynim aman, neynim aman, Sar gəlin!

Uşaqlar təkrar etdilər:

Bu sevda nə sevdadır, Sar gəlin!

Səni mənə verməzlər,

Neynim aman, neynim aman, Sar gəlin!

Uşaqlar xorla təkrar etdilər:

Neynim aman, neynim aman, Sar gəlin!

Tahirə oxudu:

Bu dərənin uzununu,

Çoban, qaytar quzunu,

Nə ola, bir gün görəm

Nazlı yarın üzünü.

Neynim aman, neynim aman,

Neynim aman, neynim aman, Sar gəlin!

Uşaqlar xorla təkrar etdilər:

Neynim aman, neynim aman,

Neynim aman, neynim aman, Sar gəlin!

Uşaqlarla birlikdə nəqaratı təkrar edəndə birdən mikrofon Tahirənin əlindən düşdü.

Dizləri qatlandı və qız arxası üstə sərildi.

Mahirlə Mahirədən eyni anda vahiməli qışqırtı qopdu:

– Tahirəə...

Hər ikisi atılıb qızın sağ, solunda diz çökdü. Gözlərindən yaş ələndi.

Uşaqlar yaxına yüyürüşdülər, quruyub qaldılar.

Ata ilə ananın hönkürtüsünə Zülfıyyə ilə aparıcı da gəldilər. Rizvan yoxa çıxmışdı. Pavilyondakı başqa işçilər də gəldilər. Axırda Bəhram da gəldi. Tahirənin göz qapaqlarını qaldırıb sönük, donuq gözlərə baxdı. Başını endirib, boğuş səslə:

– Müalicəmizin xeyri olmadı, - dedi. Gözləri doldu. Hönkürtü, ağlaşma səngiməmiş birdən son dərəcə gözlənilməz hadisə baş verdi: sazın cingiltisi ilə Tahirənin səsi yenidən eşidildi. Sazı çiyindən asılı Zülfıyyə diksinib ətrafına baxındı. Hamı, o cümlədən, hətta Mahirlə Mahirə də gözlərini nəfəssiz Tahirədən çəkib yan-yörəyə baxdılar. Yalnız xeyli keçəndən sonra başa düşdülər ki, səs qeybdən eşidilirdi. Sazın cingiltisi içində -- “Sar gəlin” səslənirdi.

3/II - 2012

<http://www.azyb.net/cgi-bin/jurn/main.cgi?id=2838>